

vrcholové pérovité chlupaté čnělky vytrvávají na zralých nažkách. Z tohoto eurasijsko-severoamerického rodu, čítajícího 4–5 (podle některých autorů až přes 20) arktických, subarktických a vysokohorských druhů, se u nás jako skalnička nepříliš často pěstuje *Dryas octopetala* L., dryádka osmiplátečná: keřík s bohatě větvenými, až 50 cm dl., tlustými dřevnatými lodyhami, dl. řapíkatými, vejčitými až vejčitě podlouhlými, tupými,

na bázi mělce srdčitými nebo uťatými, na okraji vroubkovanými listy, které jsou na líci lysé, lesklé, na rubu bíle plstnaté; květní stopky přímé, 2–8 cm dl. (za plodu prodloužené), korunní lístky (8–) 10–18 mm dl., vejčitě podlouhlé, bílé; čnělky zralých nažek 2–3 cm dl. Druh má cirkumpolární arkticko-alpínské rozšíření.

Ordo Fabales — bobotvaré

89. *Caesalpinaceae* KLOTZSCH et GARCKE — sapanovité *)

Lit.: ROBERTSON K. R. et LEE Y. T. (1976): The genera in Caesalpinioideae — Leguminosae in the Southeastern USA. J. Arnold Arbor. 57: 1–53.

Většinou stromy a keře, někdy dřevnaté liány, vz. byliny. Listy 1–2 × zpeřené, zřídka jednoduché, většinou s palisty. Květy vesměs oboupohlavné, 5(–4)četné, převážně souměrné, vz. pravidelné; kališní lístky srostlé, korunní lístky volné, hor. korunní lístek často větší; tyčinek (8–)10, volné; pestík jednoplodolistový; semeník svrchní. Plod lusk, semena bez endospermu. — 130–150 rodů s 2 000–2 800 druhy převážně v tropickém a subtropickém pásu obou polokoulí.

- 1a Listy celistvé **1. *Cercis***
 b Listy 1–2 × zpeřené **2**
 2a Stromy vždy bez trnů; lístky vejčité, celokrajné; květy alespoň 15 mm dl., v koncových, 10–30 cm dl. latách; češule nálevkovitá, delší než kališní cípy; tyčinky kratší než květy **2. *Gymnocladus***
 b Stromy často trnité; lístky kopinaté, vroubkovaně pilovité; květy v úžlabních, 3–6 cm dl. hroznech; češule zvonkovitá, kratší než kališní cípy; tyčinky delší než květy **3. *Gleditschia***

1. *Cercis* L. — zmarlika

Cercis LINNAEUS Sp. Pl. 374, 1753.

Opadavé stromy nebo keře. Listy jednoduché, celistvé; palisty malé, opadavé. Květy oboupohlavné, ve svazečcích nebo hroznech; korunní lístky nestejně, tyčinek 10. Lusky podlouhlé, ploché, semena četná. — 7 druhů ve Středozeří, jv. Asii a Severní Americe. — Entomogam.

1. *Cercis siliquastrum* L. — zmarlika evropská (z. Jidášova) Tab. 69/2

Cercis siliquastrum LINNAEUS Sp. Pl. 374, 1753.

Strom 5–10 m vys., s křivým kmenem, někdy jen keř; borka černá, rozpraskaná. Listy střídavé, okrouhlé až okrouhle ledvinité, 4–10(–12) cm, na vrcholu zaokrouhlené až vykrojené, někdy tupě zašpičatělé, na bázi srdčité, celokrajné, slabě kožovité, oboustranně lysé, na rubu sivé, žilnatina dlanitá; řapík 1,5–3,5 cm dl., v horní části ztlustlý; palisty drobné. Květy ve svazečcích na loňských i starších větvích a také na kmeni (kauliflorie), kalich zvonkovitý; 3 horní korunní lístky ca 10 mm dl., 2 dolní 13 mm dl., obojí nehetnaté,

růžové. Lusky podlouhlé, 7–10 cm dl., ploché; semena elipsoidní, ca 6 mm dl., zploštělá, černo-hnědá. V (kvete zároveň s rašícími listy). Ff.

Pěstuje se občas v botanických zahradách a jen ojediněle v parcích, např. Lednice. Světlo-milná a teplomilná dřevina odolná k suchu, pomalu rostoucí. V době květu velmi dekorativní druh, který by si v teplejších oblastech zasloužil většího rozšíření. Introdukce do Čech v r. 1835 (Praha — Královská obora). Původní ve Středozeří a Malé Asii. — Mapy: MEUSEL et al. 1965: 227; WALTER et STRAKA Arealkunde, p. 314, 1970; AUBREVILLE Adansonia 14: 181, 1974.

Poznámka: Nejdolnějším druhem je zmarlika kanadská — *Cercis canadensis* L.

2. *Gymnocladus* LAM. — nahovětvec

Gymnocladus LAMARCK Encycl. Méth. Bot. 1: 733, 1785.

Opadavé stromy. Listy 2 × zpeřené. Květy pravidelné, 5četné. Plody ploché lusky s velkými semeny. — 2 druhy v Severní Americe a Číně. — Entomogam.

*) Zpracoval J. Koblížek

Tab. 69: 1 *Gymnocladus dioicus*, list. 1a – plod. – 2 *Cercis siliquastrum*, list. 2a -- plod.

326 *Gymnocladus / Gleditschia*

